

Kehitysvammapsykiatriaosaston asiakaskriteerit

Ohjeen sisältö:

- Yleistä kehitysvammapsykiatrisesta yksiköstä
- Asiakaskriteerit
- Lähetteet kehitysvammapsykiatriselle osastolle
- Lääkärituki
- Rajoitustoimenpiteiden käyttö
- Yksilösuunnitelma
- Yhteistyö vammaispalveluiden kanssa
- Asiakasmaksut

Yleistä kehitysvammapsykiatrisesta yksiköstä

Kehitysvammapsykiatrisella osastolla toteutetaan pääosin vammaispalvelulain 16 §:ssä tarkoitettua vaativaa moniammatillista tukea. Vaativaa moniammatillista tukea toteutetaan vammaispalvelulain mukaan ”vaativan moniammatillisen tuen yksikössä osana sosiaalihuoltolain 21 c §:ssä tarkoitettua ympärivuorokautista palveluasumista tai 22 §:ssä tarkoitettuja laitospalveluja taikka terveydenhuoltolain 67 §:n 1 momentissa tarkoitettua kehitysvammapsykiatrian osastolla annettavaa erikoissairaanhoidtoa” Kehitysvammapsykiatrinen osasto on siis vaativan moniammatillisen tuen yksikkö osana terveydenhuoltolain 67 §:n 1 momentissa tarkoitettua erikoissairaanhoidtoa.

Kehitysvammapsykiatrinen osasto korvaa entisen sosiaalihuoltolain 22 §:ssä tarkoitetun laitospalvelun yksikön (ent. kehitysvammaosasto).

Kehitysvammapsykiatrinen osasto ei ole päivystysyksikkö eikä osastolla ole psykiatrisen erikoissairaanhoidon päivystyksellistä valmiutta (vrt. psykogeriatrian/vanhuspsykiatrian tai yleissairaalapsykiatrian osasto). Kehitysvammapsykiatrisella osastolla ei näin ollen hoideta mielenterveyslain mukaisia tahdosta riippumattoman hoidon jaksoja. Psykiatrian konsultaatiota järjestetään tarpeen mukaan. Kehitysvammapsykiatrisella osastolla voidaan toteuttaa kehitysvammalain mukaisia tahdosta riippumattoman erityishuollon hoitojaksoja.

Päivystyksellisissä tilanteissa kehitysvammaisen henkilön palvelupolku kulkee kuten muillakin hyvinvointialueen asukkailla päivystyksen ja tarvittaessa psykiatrinen palveluiden kautta.

Asiakaskriteerit

Kehitysvammapsykiatrinen osasto on tarkoitettu ensisijaisesti kehitysvammaisten henkilöiden vaikeiden käytöshäiriöoireiden ja psyykkisten tai neuropsykiatristen oireiden arviointiin ja hoitoon, kun avohoitoon eli kotiin tai palveluasumiseen järjestetty vaativa moniammatillinen tuki ei ole osoittautunut riittäväksi tukikeinoksi.

Kehitysvammapsykiatrisella osastolla on valmius arvioida kehitysvammaisten henkilöiden vaikeita kommunikoinnin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen haasteita ja kuntoutusta.

Kehitysvammapsykiatrisella osastolla ei ole valmiutta esim. suonensisäistä lääkitystä tai hapetusta vaativaan somaattiseen sairaanhoitoon eikä saattohoitoon.

Lähetteet kehitysvammapsykiatriselle osastolle

Lähtettävänä tai hoitoa hakevana tahona voi olla sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon yksikkö tai toimija. Lähetteet käsitellään moniammatillisessa työryhmässä, joka koostuu poliklinikan ja osaston erityistyöntekijöistä. Lähetteen käsittelyprosessiin kuuluu myös arvio, voidaanko asiakkaan tarpeeseen vastata riittävästi avohoidon tai avohuollon tukikeinoin. Tämä edellyttää monipuolista tiedonsiirtoa ja monialaista verkostoyhteistyötä. Lähetteen ja alkuarvion perusteella suunnitellaan asiakkaan tarvitsema ammatillinen erityisosaaminen ja hoitosuunnitelma.

Terveydenhuollon toiminnaksi siirtyminen mahdollistaa sähköiset lähetteet Lifecaressa.

Lääkärituki

Lääkäri työskentelee kehitysvammapoliklinikan tiloissa virka-aikana. Kehitysvammapoliklinikka ja -osasto sijaitsevat E-rakennuksessa.

Virka-ajan ulkopuolella päivystykselliset somaattiset tilanteet hoidetaan päivystyksen kautta. Psykykenlääkehoitojen osalta on tehty ennakoivat lääkehoidon suunnitelmat, mutta tarvittaessa päivystysaikana päivystävä lääkäri voi konsultoida psykiatrian päivystystä.

Rajoitustoimenpiteiden käyttö

Kehitysvammapsykiatrisella osastolla voidaan käyttää kehitysvammalain mukaisia rajoitustoimenpiteitä, kun asiakkaalle on tehty päätös vaativasta moniammatillisesta tuesta ja päätös erityishuollon antamisesta.

Jos asiakas on osastolla hoidossa ilman kehitysvammalain mukaisia päätöksiä, häntä ei voida rajoittaa kehitysvammalain mukaan, vaan tilanteessa sovelletaan somaattisen sairaanhoidon ohjeistusta itsemääräämisoikeuden rajoittamisesta ([Handbook - Potilaan itsemääräämisoikeuden rajoittaminen...](#)). Kehitysvammapsykiatrisella osastolla ei voida soveltaa mielenterveyslain mukaisia tahdosta riippumattoman hoidon pykälää.

Yksilösuunnitelma

Itsemääräämisoikeuden tukemiseksi kehitysvammapsykiatrisella osastolla laaditaan henkilölle yksilösuunnitelma, johon kirjataan mm. toimenpiteet itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi ja edistämiseksi sekä itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, kohtuulliset mukautukset

asiakkaan täysimääräisen osallistumisen ja osallisuuden turvaamiseksi, asiakkaan käyttämät kommunikaatio-menetelmät, keinot joilla erityishuolto toteutetaan ensisijaisesti ilman rajoitustoimenpiteitä sekä rajoitustoimenpiteet, joita asiakkaan erityishuollossa arvioidaan jouduttavan käyttämään.

Yhteistyö vammaispalveluiden kanssa

Asiakkaan vammaispalveluiden omatyöntekijän rooli on tärkeä. Asiakkaalla tulee olla vammaispalveluiden päätös vaativasta moniammatillisesta tuesta ja erityishuollon antamisesta, jos hänen hoidossaan tarvitaan kehitysvammalain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Vammaispalveluiden sosiaalityöntekijä tekee päätöksen vaativasta moniammatillisesta tuesta. Erityishuollon antamisesta tekee päätöksen lain mukaan päätöksiä tekevä vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä, Kainuun hyvinvointialueella tämä todennäköisesti delegoidaan vammaispalveluiden sosiaalityöntekijälle.

Asiakasmaksut

[Kainuun soten asiakasmaksut](#)

Alle 18-vuotiailta peritään hoitopäivämaksuja enintään seitsemältä hoitopäivältä kalenterivuodessa.

Kuntoutushoitopäivän maksu 23,00 €/vrk (osa- ja kokohoitopäivä).

Lait:

Kehitysvammalaki eli Laki kehitysvammaisten erityishuollosta [519/1977](#) | [Lainsäädäntö](#) | [Finlex](#)

Vammaispalvelulaki [675/2023](#) | [Lainsäädäntö](#) | [Finlex](#)